

Ročná správa o riešení projektu APVV-0619-10 „Umelecké a spoločenské funkcie súčasného slovenského divadla“ za rok 2011

1. Postup prác pri riešení projektu u príjemcu podpory APVV vzhľadom na harmonogram riešenia projektu

Tímový výskum umeleckých a spoločenských funkcií súčasného slovenského divadla, ktorý financuje APVV, sa začal v máji 2011. Po smrti hlavného riešiteľa doc. M. Blahynku, PhD. sa hlavným riešiteľom stal PhDr. A. Maťašík, PhD.

V súlade s úlohami definovanými v projekte sa výskum v prvom roku (časovo vlastne polroku) koncentroval na komplexnejšie spracovanie dosiaľ len umeleckokriticky reflektovaných tendencií v modernom slovenskom divadle. Po prvý raz tak vznikli štúdie, ktoré priniesli ucelený hodnotiaci pohľad na uplatňovanie sa feministických tendencií v divadelnej tvorbe, na experimentálnu tímovú divadelnú tvorbu laboratórneho typu, ale celkom nové hodnoty vyzdvihli autori pri kontextovom posudzovaní nových dramatických textov a divadelných inscenácií, pričom štúdie poukazujú na pozoruhodné súvislosti a tendencie vo veľmi rozdielnych kultúrnych súradniciach (vplyvy ázijských kultúrnych tradícií, inšpirácie modernou európskou drámou). Riešiteľský kolektív venuje sústredenú pozornosť aj ozrejmovaniu podstatných spoločenských súvislostí, do ktorých divadelné dielo vstupuje a ktoré majú vplyv na jeho recepciu. Ukazuje sa, že práve výrazná reštrukturalizácia spoločenských priorít a strata výsadného a privilegovaného postavenia divadelnej tvorby bude jednou z dominantných záverečných výstupov celého výskumu.

2. Rozbor výsledkov riešenia vzhľadom na stanovené ciele

Práca na riešení problematiky postupuje v súlade s koncepciou obsiahnutou v projekte s jednou výnimkou, keď za zosnulého doc. PhDr. Miloslava Blahynku, PhD. Hlavný riešiteľ a riaditeľka Ústavu divadelnej a filmovej vedy SAV len ťažko hľadali náhradu – spolupracovníka, spôsobilého prevziať na seba široké spektrum vedeckého záujmu. (Napokon sa podarilo získať pre rok 2012 a ďalšie do riešiteľského tímu Mgr. Michaelu Mojžišovu, PhD., mladú muzikologičku s bohatými divadelnokritickými i analytickými skúsenosťami z oblasti operného a spevoherného divadla, ktorá je disponovaná nahradiť doc. M. Blahynku pokiaľ ide o tento segment divadelnej tvorby. Predpokladaný nástup 1. 3. 2012).

Pokiaľ ide o presahy do oblasti všeobecnej estetiky, úlohy plánované pre doc. M. Blahynku si rozdelili starší a skúsenejší členovia riešiteľského kolektívu (prof. PhDr. Miloš Mistrík, DrSc., PhDr. Dagmar Podmaková, CSc. a PhDr. Andrej Maťašík, PhD.).

V nadväznosti na tieto posuny bola na návrh hlavného riešiteľa a riaditeľky ÚDFV SAV Agentúrou na podporu výskumu a vývoja 15. 11. 2011 odsúhlasená zmena zoznamu zamestnancov priamo sa podieľajúcich na riešení projektu APVV-0619-10.

3. Výstupy a prínosy projektu

Riešiteľský kolektív publikoval v roku 2011 spolu 7 štúdií v recenzovanom vedeckom časopise SAV. Podľa plánu výstupov sa uvažovalo s vydaním dvoch štúdií v nerecenzovaných periodikách a zborníkoch a piatich v recenzovaných vedeckých periodikách. Člen riešiteľského kolektívu prof. M. Mistrík publikoval v zahraničí monografiu o Milke Zimkovej (*súpis výstupov uvádzame v samostatnom súbore*).

Sledovaným ukazovateľom bolo vytvorenie troch nových pracovných miest.

V priebehu roku 2011 v rámci práce na projekte podporenom APVV vykonali členovia riešiteľského tímu služobne cesty:

Prof. PhDr. Miloš Mistrík, DrSc. v dňoch 7. — 11. júna 2011 do Talianska. V Benátkach vystúpil na medzinárodnej vedeckej konferencii Arts and Media: The Cost, the free and the cheap s príspevkom Viliam Dočolomanský — Entre la gratuité de théâtre du peuple a tle cout de la mondialisation v sekcii History and evolution of artistic and cultural. Popri vystúpení na konferencii a inšpiratívnej účasti na nej navštívil knižnicu a dokumentačne centrum Nadácie CINI, kde získal podklady pre ďalšie rozpracované štúdie.

PhDr. Anna Hlaváčová, CSc. v dňoch 11. — 18. októbra 2011 do Talianska. Vo Florencii vo viacerých tamajších archívoch preskúmala celý rad dokumentov (modely javiskových riešení, štúdie, skice, fotografie), ktoré umožňujú v ďalších štúdiách včleniť vývoj súčasného slovenského divadla do širších európskych súradníc.

Doc. PhDr. Miloslav Blahynka, PhD. v dňoch 24. a 25. júna 2011 do Českej republiky. V Prahe navštívil jednotlivé expozície medzinárodnej scénografickej výstavy Pražské quadrienále 2011. Poznatky z pozorovania a štúdia exponátov plánoval využiť pri riešení problematiky scénografickej tvorby a riešenia divadelného priestoru v rámci projektu APVV.

PhDr. Elena Knopová, PhD. v dňoch 24. — 28. mája 2011 do Českej republiky. V Zlíne sa zúčastnila na festivale Setkani/Stretnutie, seminári Co je to sučasna dramatika? a diskusnej tribúny Ako učiť kritiku kritizovať? Možnosť sledovať vybrané inscenácie popredných českých, moravských a slovenských umeleckých súborov výrazne pomohla modelovať komparatívne využiteľné prostredie na analýzu paralelne prebiehajúcich umeleckých procesov v relatívne veľmi blízkych umeleckých kontextoch a súčasne inšpirovala aj skúmanie rozdielnosti v spoločenskom dosahu divadelnej tvorby v prostredí menšieho moravského kultúrneho centra v porovnaní so situáciou v ktorej — napríklad — oslovujú martinského diváka inscenácie vybrané na festival Dotyky a spojenia. Na seminári vystúpila aktívne s analýzou uvádzania pôvodnej drámy v slovenských profesionálnych súboroch.

PhDr. Elena Knopova, PhD. v dňoch 7. — 11. júna 2011 do Talianska. V Benátkach vystúpila na medzinárodnej vedeckej konferencii Arts and Media: The Cost, the free and the cheap s príspevkom The Theatre of Disabled. Volunteers and Professionals v sekcii History and evolution of artistic and cultural. Popri vystúpení na konferencii a inšpiratívnej účasti na nej navštívila knižnicu a dokumentačné centrum Nadácie CINI, kde získala podklady pre ďalšie rozpracované štúdie.

PhDr. Dagmar Podmakova, CSc. v dňoch 25. 10. — 3. 11. 2011 do Ruska. V Moskve sa zúčastnila na konferencii Slavistika v stredoeurópskom priestore a na konferencii Ruský človek a Rusko v slavistických literatúrach, folklóre a dokumentaristike. Na oboch konferenciách vystúpila s referátmi (Zbližovanie a odklon procesov v ruskej a slovenskej dramatickej literatúre, resp. Obraz A. P. Čechova na scénach slovenských divadiel — interpretácia Čechovových hier na rozhraní 20. a 21. storočia a ich vplyv na súčasnú slovenskú drámu a spoločnosť). Okrem toho navštívila archív.

Prof. PhDr. Miloš Mistrík, DrSc. v dňoch 25. — 27. novembra 2011 do Poľska. Vo Vroclave sa zúčastnil na festivale WROSTJA a záverečnej hodnotiacej diskusie Echo dnia. Okrem toho

mal príležitosť osobne prezentovať verejnosti svoju monografiu Milka Zimková — Aktorka slowacka, ktorá práve vyšla v poľskom jazyku. Poznatky z festivalu a diskusii využije pri riešení čiastkovej úlohy projektu APVV, venovanej skúmaniu modernej monodrámy, divadlu jedného herca a „chudobného divadla“.

PhDr. Elena Knopová, PhD. v dňoch 16. — 19. októbra 2011 do Slovinska. V Maribore sa zúčastnila na festivale Borštnikovo srečanje kde v rámci bloku Focus Slovensko prednášala účastníkom o situácii pôvodnej dramatickej tvorby a stave súčasného slovenského divadla. V rámci festivalu sa uskutočnila prezentácia publikácie Sodobna Slovaška Drama, v ktorej má aj E. Knopova úvodný text — štúdiu.

PhDr. Dagmar Podmakova, CSc. v dňoch 24. — 28. mája 2011 do Českej republiky. V Zlíne sa zúčastnila na festivale Setkání/Stretnutie, seminári Čo je to súčasná dramatika? a diskusnej tribúny Ako učiť kritiku kritizovať? Možnosť sledovať vybrané inscenácie popredných českých, moravských a slovenských umeleckých súborov výrazne pomohla modelovať komparatívne využiteľné prostredie na analýzu paralelne prebiehajúcich umeleckých procesov v relatívne veľmi blízkych umeleckých kontextoch a súčasne inšpirovala aj skúmanie rozdielnosti v spoločenskom dosahu divadelnej tvorby v prostredí menšieho moravského kultúrneho centra v porovnaní so situáciou v ktorej — napríklad — oslovujú martinského diváka inscenácie vybrané na festival Dotyky a spojenia.

Členovia riešiteľského kolektívu čerpali aj cestovne na domáce podujatia (Martin, Banská Bystrica, Nitra), festivaly, konferencie a semináre, ktoré súvisia s témami výskumu.

V priebehu 7 mesiacov roku 2011 (projekt sa začal realizovať 1. 5. 2011) boli pre potrebu riešiteľov obstarané potrebné technické prostriedky (3 notebooky so softwarom, ručne skenery a príslušenstvo, spotrebný materiál) a nákup odbornej literatúry.

Riešiteľský kolektív napriek tomu, že musel riešiť závažný problém spôsobený smrťou hlavného riešiteľa niekoľko mesiacov po začiatku práce, splnil všetky plánované výstupy.

Spresnenie harmonogramu prác a cieľov na rok 2012

Sú vytvorené všetky predpoklady, aby práca na riešení projektu prebiehala aj v roku 2012 podľa schváleného plánu.